

соответственно, находят более частое и яркое отображение в языке и особенно во фразеологии. Выявлено также, что на коннотацию ФЕ (которая состоит из оценочного, эмотивно-экспрессивного и стилистически-функционального компонентов) влияют в первую очередь собственные коннотативные особенности лексем-компонентов ФЕ. Несмотря на то, что существительные «Liebe» и «Hass» (которые являются основными (стержневыми) компонентами ФЕ) главным образом влияют и на образность ФЕ, и на их коннотативный (в том числе и оценочный) потенциал, лексическое окружение этих существительных может как изменить коннотацию ФЕ с «позитивным» или «негативным» стержневым компонентом, так и усилить коннотативный потенциал этих компонентов в составе ФЕ. Эвфонические и синтаксические средства создания коннотации ФЕ (в отличие от лексических) являются вспомогательными, служат прежде всего созданию эмотивно-экспрессивной окраски ФЕ и особенно характерны для немецкоязычных пословиц. Значительное количество пословиц среди ФЕ с компонентом-существительным «Liebe» свидетельствует как о важности чувства «любви» в жизни человека и, соответственно, общества, так и о значительном накопленном народом веками (в первую очередь негативном) опыте.

Ключевые слова: фразеологическая единица, фразеологическое значение, коннотация, эмотивность, пословица.

Zadorozhna I. Means of Creating connotative Meaning of German Phraseological Units with Nominative Components “Liebe” and “Hass”.

The article examines how the connotative meaning of German phraseological units (hereafter PUs) with the nominative components Liebe and Hass is generated. The analysis has revealed that PUs with positively connoted noun Liebe prevail in the language which is fixed in the dictionaries. This explains wider semantics of this noun in comparison with negatively connoted Hass. However, this does not mean quantitative superiority of positively connoted PUs. Conversely, negative phenomena and experience arouse stronger emotions and accordingly are more frequent and vivid in the language, particularly in phraseology. It has also been ascertained that the PUs connotation (consisting of evaluative, emotive-expressive and stylistic-functional elements) is primarily affected by the connotative peculiarities of their lexical components. Despite the fact that nouns Liebe and Hass (being the main (root) PU components) exercise major influence upon both the PUs imagery and their connotative (including evaluative) potential, the lexical distribution of these nouns may change the PUs connotation with “positive” or “negative” root component as well as enhance the connotative potential of these components in PUs. Euphonic and syntactic means of creating the PUs connotation (as opposed to lexical ones) are complementary, for the most part intensifying the emotive-expressive colouring of PUs and are especially common for German proverbs. A great number of proverbs among PUs with nominative component Liebe attests both to the importance of the feeling of “love” in the life of an individual and society, and to a significant century-long human experience, which is primarily negative.

Key words: a phraseological unit, phraseological meaning, connotation, emotiveness, a proverb.

Валентина Зубченко
(Київ)

УДК 811.161.2'374

ПРО СПРОБИ «КОДИФІКАЦІЇ» УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ МОВИ

Висвітлено особливості становлення та подальшого розвитку української лексикографії в 20-х рр. ХХ ст. Нагальна потреба у виробленні національної наукової мови постала разом із впровадженням української мови у статус державної. Унормування єдиної української термінології, необхідної для шкільного вжитку, державного управління та засобів масової інформації стало провідною діяльністю науковців, а лексикографічна праця набула централізованого характеру. Укладачі словників, прагнучи подати українські відповідники для запозичених термінів, використовували загальнонавживані слова, застосовуючи їх у фаховому розумінні, а також новотвори, побудовані за законами української мови. До інтернаціональних термінів наводились українські відповідники.

Ключові слова: українська лексикографія 20-х рр. XX ст., українська термінологія, українська наукова мова, термінологічні словники, загальні перекладні словники.

Постановка наукової проблеми. Для українського мовознавства нині актуальним є дослідження закономірностей історичного розвитку мови, пізнання її традиційних рис та інновацій. Визначальним етапом у розвитку української науки є 20-ті рр. XX ст., адже це період становлення українського мовознавства, який детермінують як внутрішньомовні, так і позамовні чинники. Політичні події сприяли зміні статусу й забезпечили функціонування української мови в усіх сферах життя держави. Дослідження лексикографічної спадщини 20-х рр. XX ст., забороненої в 30-х рр. XX ст., сприятиме формуванню об'єктивного уявлення про закономірності розвитку українського мовознавства.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблеми української лексикографії 20-х рр. XX ст. представлені в працях С. Бевзенка, П. Горещького, М. Жовтобрюха, Т. Зайцевої, А. Москаленка, І. Процик, Ю. Шевельова. Суттєві розбіжності в оцінці лексикографічних праць 20-х рр. XX ст. мовознавцями вказують, що в українській радянській лінгвістиці їх потлумачено як „буржуазні” через невідповідність марксистсько-ленінській методології, що породжувало однобічний класовий підхід у висвітленні. Використання нових, раніше заборонених чи невідомих джерел, дозволило сучасним науковцям по-новому трактувати розвиток української лексикографії в 20-х рр. XX ст.

Яскравим прикладом політичного впливу на українське радянське мовознавство були слова Т. Зайцевої: «Тільки політичною короткозорістю одних і свідомим шкідництвом других можна пояснити те, що 1924 р. в Радянській країні міг вийти словник сучасної мови без слів большевистский, большевичка, партком» [6, с. 101].

У працях із історії української лексикографії П. Горещького [4] й А. Москаленка [12] словники 20-х рр. XX ст. схарактеризовано також щодо вимог часу. П. Горещький зазначав, що основна лексикографічна робота, зосереджена у мовознавчих установах ВУАН УСРР, перебувала на низькому рівні й була більшою чи меншою мірою пройнята шкідливими настановами «буржуазного націоналізму», внаслідок чого в словниках було немало вигаданої або перекрученої української термінології [4, с. 193]. Хоч учений упорядкував «Словник термінів педагогіки, психології та шкільного адміністрування», проте не проаналізував його, а лише подав у переліку термінологічних словників.

Праця «Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900–1941). Стан і статус» [20] Ю. Шевельова вирізняється окресленням об'єктивної картини внутрішнього розвитку української мови в першій половині XX ст., зокрема історії лексикографічної теорії та практики. До панівних серед радянських попередників міркувань щодо лексикографічних праць 20-х рр. XX ст. схилялись С. Бевзенко [1] й М. Жовтобрюх [5].

Лексикографічну роботу 20-х рр. XX ст. І. Процик охарактеризувала як «золоте десятиріччя», стверджуючи що «це дало змогу протягом кількох десятиліть сформувати наукову мову високого рівня, зокрема, було досягнуто вагомих успіхів у розробленні термінології. Якби не позамовні чинники (якими перекреслено працю цілого покоління науковців), то на кінець 30-х рр. ми б мали в українській мові повністю уніфіковану національну термінологію і подальше її повноцінне функціонування» [14, с. 79–80].

Мета статті - виявити головні тенденції становлення української лексикографії в 20-х рр. XX ст.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Поширення функцій української мови у всіх сферах державного управління, виробничої та культурно-освітньої діяльності висунули серед низки актуальних проблем українського мовознавства проблему впорядкування української термінології.

У різних виданнях з'являлися статті, що охоплювали проблематику від принципів побудови і практики укладання словників до використання окремих термінів. Наприклад, Н. Максимейко в розвідці «Об украинской юридической терминологии» рекомендував джерелом творення української юридичної термінології обрати правничу термінологію староукраїнських юридичних документів: «Литовський статут третьої редакції», «Акти литовської метрики»,

документи козацьких судів та інші [11]. Аналогічні погляди висловлював і З. Висоцький, вважаючи, що для уникнення зайвих запозичень з інших мов потрібно користуватись українською правничою термінологією XVI–XVIII ст. та осучаснити її [2].

Уже в 1928 р. актуальні теоретичні й практичні проблеми термінологічної справи висвітлювали у спеціальному «Віснику Інституту української наукової мови». Теоретичні та методологічні засади роботи в галузі термінології узагальнено в інструкціях Інституту української наукової мови [7; 8] та статтях Я. Лепченка [10], О. Янати [21], Т. Секунди [16]. Провідною тенденцією у термінотворенні 20-х рр. XX ст. було створення самобутньої української термінології.

Інструкція для укладання словників Інституту української наукової мови [7] складалася з трьох розділів. У першому визначено поняття терміна та термінології, окреслено, які слова потрібно включати до реєстру та викладено сутність роботи над термінологією, яка полягає в тому, що термінолог: а) використовує лексичний матеріал живої мови та літературних джерел і з кількох синонімів вибирає такі слова, що найкраще дають змогу вирізнити в цілому комплексі уявлень, зв'язаних з розумінням цього слова, певний специфічний для даної наукової галузі відтінок, фіксує в ньому потрібне наукове розуміння; б) якщо в матеріялах живої мови дане розуміння не має синонімів, що можуть віддати потрібний відтінок значення, термінолог поширює комплекс зв'язаних із загальним словом уявлень, утворюючи омоніми; в) творить нове слово-термін (новотвір) з кореневих мовних основ, надаючи йому, згідно з законами словотворення мови, звичайно за допомогою відповідних приростків та наростків, того відтинку в значенні, що саме його бракує для потрібного наукового розуміння; г) врешті, термінолог позичає чуже слово з термінологічного матеріялу іншої чужої мови, де, очевидно, ця галузь діяльності самостійно й повно розвинена, щоби з першого джерела, і тоді або перекладає його на українську мову, або просто пристосовує чуже слово-термін, не перекладаючи його, до законів і правописних норм своєї мови» [7, с. 66-67].

У другому та третьому розділах були рекомендації для філологічного опрацювання термінологічного матеріялу (подання гнізда термінів, синонімічного ряду, новотворів та спеціальні позначки при них; вказівки на джерела термінів; використання пояснень, ілюстрацій; наведення відповідників до українських термінів іншими мовами; використання в реєстрі складених термінів, фразеологізмів та ін.).

Лексикографічна праця набула централізованого характеру. Словники, опубліковані словниковими комісіями Інституту української наукової мови (далі – ІУНМ), були лише проектами і потребували, за словами М. Гладкого, «іще не абияких корективів» [3, с. 9]. У передмові до «Словника технічної термінології» К. Туркала і В. Фаворського зазначено: «Словники доводилося складати нашвидку, одночасно виробляючи методу термінологічної роботи... З цих саме причин ці словники не можна вважати за остаточно оброблені й опоряджені» [17].

Оскільки головним завданням, що стояло перед упорядниками, було узгодження термінологічних потреб як учнівської молоді (потребували легкозрозумілих термінів), так і спеціалістів (необхідна загальноприйнята міжнародна термінологія та пріоритетність наукового принципу). Компромісом у проектах словників ІУНМ було представлення як українських термінів, так і міжнародних. Укладачі словників, прагнучи подати українські проекти до чужомовних термінів, використовували загальноновживані слова, застосовуючи їх у фаховому розумінні, а також новотвори, побудовані за законами української мови. До міжнародних інтернаціональних (поширених у кількох мовах) термінів наводились українські відповідники.

Майже всі словники, видані в ІУНМ, були перекладними (російсько-українськими, а деякі включали німецькі, французькі, англійські відповідники) та містили рекомендовані до вжитку варіанти термінів, виділені, зазвичай, курсивом й синонімічні матеріяли із авторитетних джерел.

У передмовах до словників та в окремих публікаціях було наголошено, що «Словники, що їх укладає ІУНМ є тільки проекти. Випускаючи їх у світ, сподіваємося на критику, уваги й поради словом і народними матеріялами. Тільки добре використавши джерело народної мови, ми зможемо укласти словники, що матимуть з нею розбіжностей що-найменше. Та, щоб дати остаточно раду тому народному матеріялові, звести його в певну систему та найповніше й найдоцільніше його використати, треба буде, очевидно, спитатися поради і в ширшого кола

природників України, що зібралися б на з'їзд у котромусь із культурних осередків України» [10, с. 29]. Словники містили звернення до користувачів із проханням надсилати свої думки, поради, зауваження, виправлення, уточнення та, по можливості, народні й літературні термінологічні матеріали для подальшої роботи.

Серед важливих питань, пов'язаних із укладанням термінологічних словників, була проблема новотворів. Вона стала предметом обговорень і дискусій у комісіях і секціях Інституту української наукової мови, а принципи довільного «кування» нових термінів визначились у процесі розробки конкретних галузевих термінологій. Термінологічні словники, які уклали поза академічними установами, ґрунтувалися на тих же методологічних засадах, що й академічні.

Обговорення варіантів технічних термінів і замітки про розробку термінології різними організаціями друкували у часописі Українського технічного товариства у Львові «Технічні вісти». Проблема технічної термінології на сторінках цього журналу присвятили статті І. Кандяк [9] та М. Чайковський [19]. У статті «Завдання української наукової й технічної термінології» М. Чайковський вказував на великі розбіжності української термінології, спричинені об'єктивними умовами, простежував шляхи її розвитку та вважав, що кожний науковий термін повинен відповідати двом вимогам: 1) з мовного боку для всіх людей співвідноситися з одним поняттям, 2) повинен бути утворений згідно з духом української мови та законами її словотвору. Він акцентував увагу на необхідності компромісу при творенні термінології: «посереднього шляху між обидвома крайностями: не впроваджувати без потреби надміру чужих слів до наукової мови, а з другого боку не силкуватися теж непотрібно на переклади за яку б то не було ціну» [19, с. 11].

Теоретичні засади термінотворення та практичні рекомендації щодо проведення термінологічної роботи обґрунтував І. Кандяк. На думку автора, термінологічна робота полягала у виписуванні термінологічного матеріалу з друкованих джерел, збиранні народної термінології та публікації термінологічних матеріалів для подальшого обговорення й опрацювання [9].

Оглядові термінологічної справи в Україні присвячені статті Г. Холодного [18] та М. Гладкого [3]. Серед загальних перекладних словників найбільшої уваги заслуговує «Російсько-український словник», укладений Постійною Комісією словника живої української мови під головуванням А. Кримського. Цей словник виходив друком частинами протягом 1924–1933 рр. і був укладений на замовлення видавництва «Шлях Освіти» при НКО в 1923 р., оскільки була гостра потреба в практичному російсько-українському словникові. Завдання, якими керувалась Комісія, зазначені у «Передньому слові»: «1. дати відповідний потребам часу реєстр слів російських; 2. вичерпати як-мога глибше багаті і мало ще досліджені лексичні скарби української мови» [15, с. VI].

В основі російського реєстру слів були словники російської мови, що мали вже застарілий склад для того часу й не містили значної кількості загальноживаних слів. Перший том Словника мав велику кількість лексичного матеріалу, цитат-ілюстрацій до українських слів, однак переважна більшість їх була з етнографічних джерел та творів дореволюційних письменників. До російського гасла подавали прямий український відповідник, а далі фразеологічний матеріал та ілюстрації з українських текстів. Вже у наступних томах (другому та третьому) подано повніше синоніміку українського відповідника, через те цей Словник можна охарактеризувати й як синонімічно-фразеологічний.

Редакція зверталася до користувачів із проханням відзначати недогляди та пропуски потрібних російських слів та подавати свої зауваження, які будуть враховані в подальших виданнях. Перекладний «Українсько-російський словник», що базувався на лексиці літератури й преси, без використання архаїзмів, діалектизмів та провінціалізмів уклав А. Ніковський [13].

Із початком 1930 р. наукові дослідження в царині мовознавства поступались низькопартійним розвідкам за марксистсько-ленінською методологією. У термінологічній сфері, за дорученням НКО УСРР починається робота над складанням термінологічних бюлетенів, які мали знешкодити і виправити вже опубліковані термінологічні словники. Укладачів термінологічних словників, що вийшли друком у 20-х рр. ХХ ст. звинуватили у зведенні наукової термінології на шляхи провінційності: вилученні запозичених термінів, що потрапили з російської мови в українську, спільних слів для української та російської мов, а також у заміні

загальновідомих термінів незрозумілими, штучно вигаданими словами. У 1934 р. вийшли друком Математичний та Медичний бюлетені. Одночасно з виданням бюлетенів, уклали термінологічні словники відповідно до засад марксоленінської методології.

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, 20-ті рр. ХХ ст. можна вважати початком систематичної роботи над усталенням української термінології та наукової мови. Окрім збирання та систематизації української термінології, розроблено її теоретичні й методологічні засади, зорієнтовані на автохтонну термінологію. Не всі терміни зі словників 20-х рр. ХХ ст. функціонують у сучасній українській літературній мові, але основи термінології й вироблені принципи термінотворення залишилися актуальними. Перспективою подальших розвідок стане порівняльне дослідження лексикографічної роботи 30-х рр. ХХ ст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови : [навч. посібник] / Степан Пилипович Бевзенко. – К. : Вища школа, 1991. – 231 с.
2. Висоцький З. Українська правничка термінологія. (В зв'язку з українізацією органів юстиції) / З. Висоцький // Червоне право. – 1926. – № 14–15. – С. 702–705.
3. Гладкий М. Інститут української наукової мови ВУАН / Микола Гладкий // Вісник Інституту української наукової мови. – 1930. – Вип. 2. – С. 6–10.
4. Горещкий П. Й. Історія української лексикографії / Петро Йосипович Горещкий. – К. : Вид-во АН УРСР, 1963. – 244 с.
5. Жовтобрюх М. А. Нарис історії українського радянського мовознавства (1918–1941) / Михайло Андрійович Жовтобрюх. – К. : Наукова думка, 1991. – 260 с.
6. Зайцева Т. В. 40 років української радянської лексикографії / Тетяна Варфоломівна // Дослідження з мовознавства в Українській РСР за сорок років. – К. : Вид-во АН Української РСР, 1957. – С. 93–121.
7. Інструкція для укладання словників Інституту української наукової мови // Вісник Інституту української наукової мови. – 1928. – Вип. 1. – С. 66–72.
8. Інструкція до збирання мовного матеріалу з галузі природничої термінології та номенклатури // Вісник Інституту української наукової мови. – 1928. – Вип. 1. – С. 50–65.
9. Кандяк І. Термінологічний куток / Іван Кандяк // Технічні вісти. – 1925. – Ч. 10–12. – С. 79–80.
10. Лепченко Я. За якими принципами укладає тепер Інститут української наукової мови українську природничу номенклатуру / Я. Лепченко // Вісник Інституту української наукової мови. – 1928. – Вип. 1. – С. 25–29.
11. Максимейко Н. Об украинской юридической терминологии / Н. Максимейко // Вестник советской юстиции. – 1924. – № 21 (31). – С. 698–702.
12. Москаленко А. А. Нарис історії української лексикографії / Артем Амвросійович Москаленко. – К. : Радянська школа, 1961. – 163 с.
13. Ніковський А. Українсько-російський словник / Андрій Ніковський. – К. : Горно, 1926. – 864 с.
14. Процик І. Українська фізична термінологія на зламі ХІХ–ХХ століть / Ірина Процик – Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2004. – 252 с.
15. Російсько-український словник / [гол. ред. акад. А. Кримський; ред. В. Ганцов, Г. Голоскевич, М. Грінченкова]. – К. : Червоний шлях, 1924. – Т. І: А–Ж. – 290с.
16. Секунда Т. Принципи складання української технічної термінології / Т. Секунда // Вісник Інституту української наукової мови. – 1930. – Вип. 2. – С. 11–21.
17. Туркало К. Словник технічної термінології. Комунальне господарство. (Проект) / К. Туркало, В. Фаворський. – К.: ДВУ, 1928. – 172 с.
18. Холодний Г. До історії організації термінологічної справи на Україні / Г. Холодний // Вісник Інституту української наукової мови. – 1928. – Вип. 1. – С. 9–20.
19. Чайковський М. Завдання української наукової й технічної термінології / М. Чайковський // Вісти укр. техн. т-ва у Львові. – 1923. – Ч. 1. – С. 2–12.
20. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900–1941): Стан і статус / Юрій Шевельов. – Чернівці : Рута, 1998. – 207 с.
21. Яната О. За яким принципом треба укласти українську природничу номенклатуру / О. Яната // Вісник Інституту української наукової мови. – 1928. – Вип. 1. – С. 21–24.

Зубченко В О попытках „кодификации” украинского научного языка.

В статье освещены особенности становления и дальнейшего развития украинской лексикографии в 20-х гг. ХХ в. Насущная потребность в выработке национального научного языка появилась вместе с введением украинского языка в статус государственного. Нормирование единой украинской терминологии, необходимой для школьного обихода, государственного управления и средств массовой информации стало ведущей деятельностью ученых, а лексикографическая работа

приобрела централизованный характер. Составители словарей, стремясь представить украинские соответствия для заимствованных терминов, использовали общеизвестные слова, применяя их в профессиональном смысле, а также новообразования, построенные по законам украинского языка. К интернациональным терминам приводились украинские аналоги.

Ключевые слова: украинская лексикография 20-х гг. XX в., украинская терминология, украинский научный язык, терминологические словари, общие переводные словари.

Zubchenko V. About the Attempts "to codify" the Ukrainian Scientific Language.

There has been ascertained the peculiarities of establishing and further development of Ukrainian lexicography in the 20s of the XXth century in the article. Urgent need for the national scientific language creation has appeared at the period of Ukrainian language becoming state. The main task of scientists involved standardizing of unique terminology, needed for school usage, state governing and mass media. And lexicography has become prominent. Lexicographers, trying to give Ukrainian equivalents for borrowed terms, used common words, using them professionally and newly made words, formed according the rules of the Ukrainian language. There has been given Ukrainian equivalents for international terms.

Key words: Ukrainian lexicography of the 20s XX century, Ukrainian terminology, the Ukrainian scientific language, term dictionaries, common translation dictionaries.

Ольга Ільчук
(Київ)

УДК 811.112.2

**СЛОВОТВІРНА МЕТОНІМІЯ ПОХІДНИХ
СУФІКСАЛЬНИХ ІМЕННИКІВ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ**

Статтю присвячено дослідженню словотвірної метонімії похідних іменників німецької мови. Розглянуто принципи семантичної класифікації словотвірних метонімів у сучасній лінгвістиці. Встановлено, що метонімічне значення на словотвірному рівні утворюється внаслідок взаємодії лексичної та словотвірної семантики твірного та похідного слова. Запропоновано семантичну класифікацію типів словотвірної метонімії похідних суфіксальних іменників німецької мови за типами перенесення значення. Представлено семантичні схеми метонімії, властиві відіменниковим та відприкметниковим іменникам, а також віддієслівним іменникам німецької мови. Серед типів метонімічних перенесень, властивих похідним суфіксальним іменникам німецької мови, виокремлено каузальні, локальні, атрибутивні, синекдохічні та комбіновані типи метонімічних відношень. Кожен тип метонімічних відношень представлений у вигляді окремих метонімічних схем на рівні дії, суб'єкта, об'єкта, характеристики об'єкта та суб'єкта, місця тощо, які конкретизовані у метонімічних типах. Зазначено, що метонімічні переноси мають місце у семантичній структурі афікса між його лексико-категоріальними значеннями.

Ключові слова: словотвірна метонімія, словотвірний метонім, метонімічна схема, похідні іменники, каузальні, атрибутивні, локальні, синекдохічні типи метонімії, німецька мова.

Постановка наукової проблеми. Традиційно метонімія розглядається як лексичне явище, як спосіб формування нових значень, механізм розвитку вторинних значень, стилістичний засіб. Питання про багатозначність та переносне значення слів вивчалось різними авторами (Ю.Д. Апресян, Н.Д. Арутюнова, В.Г. Гак, О.В. Падучева, О.О. Тараненко, В.М. Телія, Д.М. Шмельов, та ін.). Лексична метонімія була предметом дослідження зокрема Н.Д. Арутюнової, М.В. Бондаренко, Р.С. Гінзбург, Н.Т. Шиппан тощо, сьогодні широко досліджується когнітивна метонімія, функціонування метонімії у тексті і т.д. Проте метонімія виражається словотвірними структурами, семантика яких визначається взаємодією лексичного і словотвірного рівнів системи мови. Значення суфіксальних метонімів залежить від метонімічних лексико-категоріальних значень суфіксальних формантів і від метонімічного значення твірної основи або від одного із словотвірних конститuentів похідного слова. З'ясування шляхів отримання похідними метонімічних властивостей визначає **актуальність** даної розвідки.